

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Fri rörlighet för varor säkerställs genom att tullar och kvantitativa restriktioner avskaffas och genom att åtgärder med motsvarande verkan förbjuds. Principerna om ömsesidigt erkännande, undanröjande av fysiska och tekniska hinder och främjande av standardisering har lagts till för att fortsätta fullbordandet av den inre marknaden. Antagandet av den nya lagstiftningsramen 2008 stärkte den fria rörligheten för varor, marknadskontrollsystemet i EU och CE-märkningen. Aktuell forskning ger vid handen att principen om fri rörlighet för varor och lagstiftningen med anknytning till detta för med sig en årlig nytta på 386 miljarder euro.

RÄTTSLIG GRUND

Artiklarna 26 och 28–37 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

MÅL

En av de grundläggande principerna i fördraget (artikel 28 i EUF-fördraget) är rätten till fri rörlighet för varor med ursprung i medlemsstaterna och varor som kommer från tredjeländer och som är i fri omsättning i medlemsstaterna. Ursprungligen betraktades den fria rörligheten för varor som ett led i en tullunion mellan medlemsstaterna, vilket innebar att tullar, kvantitativa restriktioner för handel och åtgärder med motsvarande verkan skulle avskaffas samt att en gemensam tulltaxa gentemot tredjeländer skulle införas i gemenskapen. Därefter förlades tonvikten på att alla kvarvarande hinder för den fria rörligheten för varor skulle undanröjas, för att den inre marknaden skulle förverkligas.

RESULTAT

Målet om att avskaffa tullar och kvantitativa restriktioner (kvoter) mellan medlemsstaterna uppnåddes den 1 juli 1968. Däremot uppnåddes inte de andra målen inom denna tidsram, dvs. förbudet mot åtgärder med motsvarande verkan eller harmoniseringen av de nationella lagstiftningarna. Dessa mål fick stor betydelse för det arbete som pågår med att åstadkomma fri rörlighet för varor.

A. Förbud mot avgifter med motsvarande verkan som tullar: artiklarna 28.1 och 30 i EUF-fördraget.

Eftersom det inte finns någon definition av begreppet ”avgifter med motsvarande verkan som tullar” har man fått lov att definiera det i rättspraxis. Enligt Europeiska

unionens domstol (nedan kallad *domstolen*) omfattar begreppet varje avgift, oavsett beteckning eller tillämpnings sätt, som läggs på en importerad vara från en medlemsstat men inte på en likartad inhemsk vara och som genom att priset på varan förändras får samma verkan på den fria rörligheten för varor som en tull, oavsett sin karaktär eller form (domarna i målen 2/62 och 3/62^[1] och mål 232/78^[2]).

B. Förbud mot åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner: artiklarna 34 och 35 i EUF-fördraget.

I sin dom i målet [Dassonville](#) fastslog domstolen att alla handelsregler som antagits av medlemsstater och direkt eller indirekt hindrar eller kan hindra handeln inom gemenskapen ska anses som åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner (dom av den 11 juli 1974 i [mål 8/74](#) och dom av [den 15 november 2015 i mål C-320/03](#), punkterna 63–67). Domstolens resonemang vidareutvecklades i den rättspraxis som skapats genom domen i målet Cassis de Dijon (mål 120/78). I den fastställs principen att alla varor som lagenligt har framställts och saluförts i en medlemsstat, i enlighet med bestämmelserna och tillverkningsmetoderna i detta land, måste få släppas ut på marknaden i varje annan medlemsstat. Detta resonemang låg till grund för debatten om fastställandet av principen om ömsesidigt erkännande även när det inte föreligger någon harmonisering. Medlemsstaterna måste därför, även i de fall då det inte har vidtagits några harmoniseringsåtgärder inom EU (EU:s sekundärrätt), tillåta att varor som lagenligt har framställts och saluförts i en annan medlemsstat släpps ut och saluförs på deras marknad.

Av vikt är att konstatera att tillämpningsområdet för artikel 34 i EUF-fördraget begränsats av rättspraxis i målet Keck, där det förklaras att vissa försäljningsformer inte omfattas av den artikeln, under förutsättning att de inte innebär någon diskriminering (alltså att de tillämpas på alla relevanta näringsidkare inom det nationella territoriet och påverkar avsättningen av inhemska varor och varor från andra medlemsstater på samma sätt) ([dom i de förenade målen C-267/91 och C-268/91](#)).

C. Undantag från förbudet mot åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner

Artikel 36 i EUF-fördraget ger medlemsstaterna rätt att vidta åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner av allmänna, icke-ekonomiska skäl (t.ex. allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet). Sådana undantag från den allmänna principen måste tolkas restriktivt, och nationella åtgärder får inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna. Slutligen måste åtgärderna direkt inverka på det allmänna intresse som ska skyddas och får inte gå utöver vad som är nödvändigt (proportionalitetsprincipen).

Vidare har domstolen erkänt i sin rättspraxis (Cassis de Dijon) att medlemsstaterna får göra undantag från förbudet mot åtgärder med motsvarande verkan för att tillgodose tvingande hänsyn (bland annat i fråga om effektiv skattekontroll, skydd

---

[1] Domstolens dom av den 14 december 1962 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0002>

[2] Domstolens dom av den 25 september 1979 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0002>

för folkhälsan, god handelssed och konsumentskydd). Medlemsstaterna måste informera kommissionen om nationella undantagsåtgärder. För att göra det lättare att kontrollera sådana nationella undantagsåtgärder har det införts förfaranden för utbyte av information och en övervakningsmekanism (i enlighet med artiklarna 114 och 117 i EUF-fördraget, Europaparlamentets och rådets [beslut 3052/95/EG](#) och [rådets förordning \(EG\) nr 2679/98](#)). Detta fastställdes även i [förordning \(EG\) nr 764/2008](#) om ömsesidigt erkännande, som antogs 2008 som en del av den så kallade nya lagstiftningsramen.

D. Harmonisering av nationell lagstiftning

Genom antagandet av harmoniseringslagstiftning har man kunnat undanröja hinder (exempelvis genom ogiltigförklaring av nationella bestämmelser) och fastställa gemensamma bestämmelser som syftar till att garantera både den fria rörligheten för varor och produkter och respekten för andra av EU:s fördragsfästa mål, t.ex. i fråga om miljö- och konsumentskydd, konkurrens etc.

Harmoniseringen underlättades ytterligare genom att man dels införde bestämmelsen om kvalificerad majoritet, vilket krävs för de flesta direktiv om fullbordandet av den inre marknaden (artikel 95 i EG-fördraget, ändrad genom Maastrichtfördraget), dels antog en ny harmoniseringsmetod som föreslogs i [kommissionens vitbok](#) (1985) i syfte att undvika en betungande och omständlig harmonisering. Ömsesidigt erkännande av nationella bestämmelser är rättesnöret för den nya harmoniseringsmetoden som grundar sig på rådets resolution av den 7 maj 1985 och bekräftas i [rådets resolution av den 21 december 1989 samt rådets beslut 93/465/EEG](#). Harmoniseringen måste begränsas till väsentliga krav och är motiverad när de nationella bestämmelserna inte kan betraktas som likvärdiga och skapar begränsningar. Direktiv som antas enligt den nya harmoniseringsmetoden har det dubbla syftet att säkerställa den fria rörligheten för varor genom teknisk harmonisering av hela sektorer och att garantera en hög skyddsnivå för sådana mål av allmänt intresse som avses i artikel 114.3 i EUF-fördraget (t.ex. leksaker, byggnadsmaterial, maskiner, gasapparater och teleterminalutrustning).

E. Fullbordande av den inre marknaden

Skapandet av den inre marknaden innebar att alla kvarvarande hinder för den fria rörligheten för varor måste undanröjas. I [kommissionens vitbok \(1985\)](#) beskrevs de fysiska och tekniska hinder som skulle undanröjas och de åtgärder som gemenskapen behövde vidta i detta avseende. Den inre marknaden behöver dock fortfarande genomgripande reformeras för att kunna möta de utmaningar som teknikens framsteg innebär.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Parlamentet stödde fullbordandet av den inre marknaden och har alltid gett särskilt stöd till den ”nya harmoniseringsmetoden” i samband med den fria rörligheten för varor. Parlamentet har också bidragit starkt till lagstiftningen om harmoniseringsdirektiven. Parlamentet har även i hög grad medverkat med paketet med den nya lagstiftningsramen som antogs 2008. Det viktigaste för parlamentet i förhandlingarna med rådet var att utverka en överenskommelse om att alla medverkande ekonomiska aktörer successivt skulle få ett större ansvar för att garantera

föreskriftsenligheten och säkerheten hos de produkter som de släpper ut på marknaden och att stärka CE-märkningen genom att göra konsumenterna mer medvetna om den. Parlamentet fortsätter sitt arbete inom detta område med hjälp av anpassningspaketet som består av nio direktiv som omfattar olika produkter, bland dem hissar, pyrotekniska artiklar och sprängämnen.

I sin [resolution av den 8 mars 2011](#)^[3] uppmanade parlamentet kommissionen att upprätta ett enda marknadskontrollsystem för samtliga produkter (harmoniserade och icke-harmoniserade) på den inre marknaden på grundval av en enda rättsakt som omfattar både [direktivet om allmän produktsäkerhet](#) och [förordning \(EG\) nr 765/2008 om marknadskontroll](#), för att uppnå en hög nivå av produktsäkerhet och marknadskontroll och klarlägga den rättsliga grunden. År 2013, på parlamentets begäran, lade kommissionen fram [paketet om produktsäkerhet och marknadskontroll](#), som består av nya verkställighetsföreskrifter för den inre marknaden för varor, som kommer att göra det möjligt för de nationella marknadskontrollmyndigheterna att genomdriva att lagen efterlevs samt att tillförsäkra konsumenterna ett bättre och mer omfattande skydd. Den 17 april 2019 antog Europaparlamentet en ny [förordning om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter](#). Förordningens bestämmelser om marknadskontroll bör gälla för produkter som harmoniserats på unionsnivå. På så sätt får vi en enhetlig ram för marknadskontroll på unionsnivå och ett bidrag till ökat konsumentförtroende.

Dessutom spelar standardiseringen en nyckelroll för att den inre marknaden ska fungera bra. Harmoniserade europeiska standarder bidrar till att säkerställa den fria rörligheten för varor på den inre marknaden och ökar konkurrenskraften för företagen i EU. Standarderna bidrar till att skydda såväl hälsan och säkerheten för Europas konsumenter som miljön. För att förbättra innehållet i standardiseringsreformen antog parlamentet en [resolution den 21 oktober 2010](#)^[4], där parlamentet ville att man skulle bevara och förbättra de många fördelarna i det europeiska standardiseringssystemet och hitta rätt balans mellan den europeiska, den nationella och den internationella dimensionen.

Den 25 oktober 2012 antog Europaparlamentet och rådet [förordning \(EU\) nr 1025/2012](#) om europeisk standardisering, med syftet att modernisera och förbättra mekanismen för fastställande av europeiska standarder.

Under den sjunde valperioden slutfördes översynen av lagstiftningen avseende nio direktiv i anpassningspaketet inom områden såsom lågspänningsutrustning, elektromagnetisk kompatibilitet, mätinstrument, explosiva varor för civilt bruk, liksom också direktiven om tryckbärande anordningar och om radioutrustning. Parlamentet slutförde också lagstiftningsarbetet med förordningen om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter, etikettering och märkning

---

[3]EUT C 199 E, 7. 7. 2012, s. 1. – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A199E%3ATOC>

[4]EUT C 70 E, 8.3.2012, s. 56. – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ%3AC%3A2012%3A070%3ATOC>

av fibersammansättningen i textilprodukter, säkerhet och miljöprestanda hos två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar, samt med direktivet om fritidsbåtar^[5].

Under den åttonde valperioden har dessa strävanden fortsatt, i form av arbetet med förordningarna om linbaneanläggningar, anordningar för förbränning av gasformiga bränslen, medicintekniska produkter och personlig skyddsutrustning. Parlamentet har med framgång slutfört arbetet med förordningen om e-callsystem^[6] och beslutet om lösningar för interoperabilitet för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare (ISA2-programmet)^[7]. Inom ramen för paketet om cirkulär ekonomi tog parlamentet fram lagstiftning om tillhandahållande på den inre marknaden av CE-märkta gödselprodukter^[8].

Under den åttonde valperioden antog parlamentet ett nytt [anmälningsdirektiv 2015/1535](#) där informationsgången mellan medlemsstaterna om tekniska föreskrifter förbättrades och en ny [förordning om ömsesidigt erkännande](#) med bättre bestämmelser för de nationella förfaranden som leder fram till utvidgande av ömsesidigt erkännande^[9]. Den 16 april 2019 antog parlamentet förordningen om typgodkännande av motorfordon med avseende på deras allmänna säkerhet och skydd för personer i fordonet och oskyddade trafikanter, för att införa ett större antal tekniska åtgärder avsedda att rädda människoliv och begränsa skadorna i trafikolyckor, i en situation där antalet trafikdödade i Europa årligen uppgår till över 25 000, vartill kommer 100 000 allvarligt skadade^[10].

Parlamentet vidhöll att denna lagstiftning i enlighet med [förordning \(EU\) nr 1024/2012](#) skulle kompletteras med digitala plattformar såsom Solvit och informationssystemet för den inre marknaden (IMI) med tanke på informationsutbytet mellan nationella myndigheter och med kommissionen, för att problem som medborgare och företag ställs inför i samband med köp och försäljning av varor i Europa ska kunna lösas. Parlamentet gjorde alla dessa plattformar tillgängliga för invånare och företag genom den gemensamma digitala ingången Ditt Europa, med antagandet av [förordning \(EU\) 2018/1724](#)^[11].

---

[5]För mer ingående upplysningar hänvisas till en studie som utarbetats för parlamentets utskott för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), nämligen *EU Mapping: Overview of IMCO related legislation*. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU\(2015\)536317_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU(2015)536317_EN.pdf)

[6]Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 av den 29 april 2015 om typgodkännandekrav för montering av eCall-system som bygger på 112-tjänsten i fordon och om ändring av direktiv 2007/46/EG (EUT L 123, 19.5.2015, s. 77) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0046>

[7]Europaparlamentets och rådets beslut om ett program för interoperabilitetslösningar för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare (ISA2). Interoperabilitet för modernisering av den offentliga sektorn (text av betydelse för EES) (COM(2014)0367) – http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_2_proposal_en.pdf

[8]Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser om tillhandahållande på marknaden av CE-märkta gödselprodukter och om ändring av förordning (EG) nr 1069/2009 och (EG) nr 1107/2009 (COM(2016)0157) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0157>

[9]Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008 (EUT L 91, 29.3.2019, s. 1) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0515>

[10]Arbetsseminarium om krav för typgodkännande av motorfordon, <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/imco/events-workshops.html?id=20181115WKS02022>

[11]Duke Ch. Single Digital Gateway: how EU could meet expectations of citizens and businesses? Briefing sammanställd av utredningsavdelning A och IFO-institutet för IMCO-utskottet, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI\(2018\)614219_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI(2018)614219_EN.pdf)

Parlamentet instämmer med att det behövs ett kraftfullare samarbete mellan EU och de nationella myndigheterna för att förbättra EU-lagstiftningens kvalitet och fastställa vilken lagstiftning som behöver förenklas eller kodifieras. Parlamentet uppmanar också övriga institutioner att, när det är möjligt, stödja samreglering och frivilliga avtal i enlighet med principen om bättre lagstiftning.

Aktuell forskning ger vid handen att principen om fri rörlighet för varor i Europa och lagstiftningen med anknytning till detta för med sig en årlig nytta på 386 miljarder euro^[12].

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff
04/2019

---

[12] Studien *Contribution to Growth: Free Movement of Goods. Delivering Economic Benefits for Citizens and Businesses* (2019), sammanställd av utredningsavdelning A och IFO-institutet för IMCO-utskottet, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA(2019)631063_EN.pdf)

